

Onderzoek naar 'inactieven'

Slechts één op de zeven Belgen
zonder baan zoekt echt werk.

Wat gaat er mis?

PAGINA E6-7

Nataliya Latushkina, afkomstig uit Oekraïne, zat jaren zonder baan. Inmiddels is ze begeleider bij Elmer, een centrum voor kinderopvang in de Brusselse gemeente Anderlecht.

en kinderopvang of schulden kunnen de gang naar werk bemoeilijken: „Die problemen moeten eerst worden aangepakt, voordat we aan werk kunnen beginnen”, zegt Van Bommel.

Arbeidsmarkt als ijsberg

„Wie ziek is, is ziek”, vindt econoom Baert. Maar de Belgische beleidsmakers hadden best meer kunnen doen om ‘grensgevallen’ onder de inactieven aan het werk te krijgen, betoogt hij in zijn studie. Volgens hem maken meer landen die fout. De econoom vergelijkt de arbeidsmarkt met een ijsberg: „Landen zijn in hun beleid sterk gefocust op de meest zichtbare component van degenen die niet werken, namelijk de werkzoekenden, terwijl een veel grotere fractie, de inactieven, onder de waterlijn blijft.”

In België is werkloos blijven de laatste jaren moeilijker gemaakt: de controle op uitkeringen is strenger, werklozen worden beter naar de arbeidsmarkt begeleid. Maar, zegt Baert, de activering van niet-beroepsactieven op de arbeidsmarkt is tegelijkertijd zwaar onderbelicht gebleven. Zo zijn de toegangspoorten tot arbeidsongeschiktheid en vervroegd pensioen „meer dan elders blijven openstaan” door gebrek aan hervormingen op landelijk niveau, vindt de econoom. „Ook verschilt per gewest en van gemeente tot gemeente of en hoe men inactieven probeert te activeren.”

Werken zou in België meer moeten lonen, beargumenteert Baert, die daarbij naar Nederland kijkt: „Soms gaan mensen er echt maar een paar procent op vooruit door wél te werken.”

De aanpak voor inactieven verschilt per gewest en van gemeente tot gemeente

Het Vlaams regeerakkoord van vorig jaar stemt Baert daarom hoopvol. Dat besteedt voor het eerst expliciet aandacht aan inactieven: „Het is de bedoeling een aantal sociale voordelen voortaan inkomensafhankelijk te maken en niet afhankelijk van je werkloosheid, zodat je ze niet per definitie verliest wanneer je gaat werken. Ook wil de Vlaamse regering investeren in kinderopvang.” Zo krijgen ouders die werken of een opleiding volgen voorrang, en moet de kinderopvang flexibeler worden voor wie onregelmatig werkt.

Drempels wegwerken

De Vlaamse regering heeft de VDAB tegelijkertijd gemaand zich specifiek te richten op de grote groep mensen die niet bij de arbeidsdienst ingeschreven staat. Waar de dienst eerder een nogal algemene benadering had, richt die zich nu meer op individuen, vertelt Van Bommel, in samenwerking met sociale partners, lokale overheden en andere organisaties. „Zo kunnen we heel gespecialiseerd per geval bekijken wat de drempels zijn en hoe we die kunnen wegwerken.”

Op federaal niveau en het Brusselse en Waalse gewest is nog een hoop werk te verzetten, voorziet Baert. Een gerichte aanpak zou het land veel geld opleveren: „Een exact cijfer erop plakken, is moeilijk, maar het beste kun je wellicht kijken naar het begrotingsverschil tussen Nederland en België. Voor corona had Nederland een overschot van 12 miljard, en België een even groot tekort. Hadden een paar honderd duizend Belgen meergewerkt, dan hadden we met eenzelfde overschot gezeten als Nederland.”

Zij kon aan het werk via de kinderopvang...

De 43-jarige **Nataliya Latushkina**, afkomstig uit Oekraïne, kwam twintig jaar geleden naar België als kapster. Ze kreeg twee kinderen. Daarbij blijven werken bleek moeilijk, voor ze het wist was ze jaren zonder baan. Wie niet werkt, vindt niet altijd zijn weg naar de officiële instanties, vertelt Joke Van Bommel van de Vlaamse arbeidsdienst VDAB. De VDAB werkt daarom vaker samen met lokale en buurtgerichte initiatieven om inactieven op de radar te krijgen, en zo mogelijk naar werk te leiden. Elmer, in de Brusselse gemeente Anderlecht, is zo'n initiatief. Het is kinderopvang, ontmoetingsplek, plaats voor emancipatie, en opleidings- en tewerkstellingsproject ineen, legt vestigingsverantwoordelijke Gerd Lannoo uit in de kleurige speeltuin van het complex. In Anderlecht is slechts 52

procent van de bewoners tussen 15 en 64 jaar 'beroepsactief'. „Doordat ouders uit de buurt hun kinderen hier kunnen onderbrengen, hebben ze zelf weer tijd om aan het werk te gaan of een opleiding te volgen. Wie thuis in een kwetsbare situatie leeft, krijgt voorrang. Tegelijkertijd kunnen mensen uit de buurt die al lang zonder werk zitten hier een opleiding tot begeleider volgen terwijl ze betaald worden.” Soms verwijst de VDAB mensen door naar Elmer, andersom verwijst Elmer ouders naar de VDAB. Voor Latushkina bood dit een uitweg uit de vicieuze cirkel waarin ze zat, vertelt ze. Toen haar kinderen eenmaal naar de opvang konden, had ze tijd om Nederlands te leren. Een jaar later ging ze bij Elmer een opleiding volgen. Inmiddels werkt ze er alweer zeven jaar als begeleider.

... maar zij heeft nog altijd geen werk

De wil ontbreekt echt niet, herhaalt **Sandra Nyns** (50) een paar keer. „Ik wil echt heel graag werken. Ik voel me onnuttig, heb nu 1.000 euro per maand en woon op een kamer.” Maar haar situatie maakt het niet gemakkelijk. Nyns is bijna veertien jaar geleden arbeidsongeschikt verklaard. Ze was stewardess, maar haar rugproblemen werden zo ernstig dat ze na haar laatste vlucht per brancard naar buiten moest worden gedragen. Er waren problemen met haar zoon, ze werd depressief, moest meermalen opgenomen worden, kreeg een beroerte waardoor ze zich nog altijd moeilijk kan concentreren. Een jaar geleden pas voelde ze zich klaar om weer aan het werk te gaan en nam ze contact op met de arbeidsdienst. Ze werd doorverwezen naar Emino, een organisatie die mensen vanuit de bijstand of arbeidsongeschiktheid

naar werk probeert te begeleiden. Een jobcoach dirigeert eventueel naar een opleiding, neemt contact op met potentiële werkgevers en vraagt er om stageplekken. De overheid betaalt intussen een uitkering. Gaat het goed, dan is de eerste stap in de richting van werk gezet. Maar simpel is dat niet altijd, vertelt Nyns' jobcoach Grietkin Van Wymeersch: „Sommigen hebben een handicap, zijn psychisch kwetsbaar, hebben een ziek kind thuis, of hebben al heel lang niet meer gewerkt.” Soms is een dermate intensieve begeleiding vereist, dat Emino moet samenwerken met hulpinstanties voordat de cliënt aan de slag kan. Nyns liep tien dagen stage bij kledingketen C&A, maar kwam erachter dat het werk te zwaar was voor haar rug en dat verkoop niet bij haar paste. Ze hoopt nu op een stageplaats in de horeca.

BEGELEIDING NAAR EEN BAAN

1,4 miljoen Belgen hebben geen werk en zoeken ook niet

België doet te weinig om de vele 'inactieven' aan werk te helpen, vindt econoom Stijn Baert. Het land moet zich meer richten op mensen die niet actief een baan zoeken, vindt hij.

Door onze correspondent **Anouk van Kampen BRUSSEL**

Mexico, Italië, Korea, Griekenland, Polen: niet bepaald landen waar je mee in een rijtje wil staan, vindt Stijn Baert. Zeker als het gaat om de arbeidsmarkt. Toch was de econoom aan de Universiteit Gent (UGent) niet verbaasd toen België daar wél tussen bleek te staan. Zijn land doet het slecht als het gaat om zogenoemde 'inactieven' op de arbeidsmarkt, zette hij onlangs uiteen in een paper voor het Duitse onderzoeksinstituut IZA. Slechts één op de zeven Belgen zonder baan is echt op zoek naar werk, blijkt uit cijfers die hij daarvoor gebruikte van de OESO, de denktank van rijke industrielanden.

Bij het bekijken van arbeidsmarktprestaties, legt Baert telefonisch uit, wordt vaak gefocust op werkloosheid: burgers die ingeschreven staan als

werkloos, een uitkering ontvangen en ook actief naar werk zoeken. Wat die cijfers betreft, doet België het beter dan veel andere Europese landen. In 2019 lag de werkloosheidsgraad er volgens cijfers van Eurostat op 5,4 procent, waar het Europees gemiddelde 6,4 was. Sinds 2010 daalde de werkloosheid in België met 3 procentpunt.

Volgens Baert levert dat een misleidend beeld op. Want kijk je naar cijfers over inactiviteit, dan doet België het juist slechter dan het Europees gemiddelde en zit het dicht in de buurt van Griekenland. 23 procent van de 25- tot 64-jarige Belgen, ofwel 1,4 miljoen mensen, werkt niet, en zoekt ook geen werk.

Meer problemen tegelijk

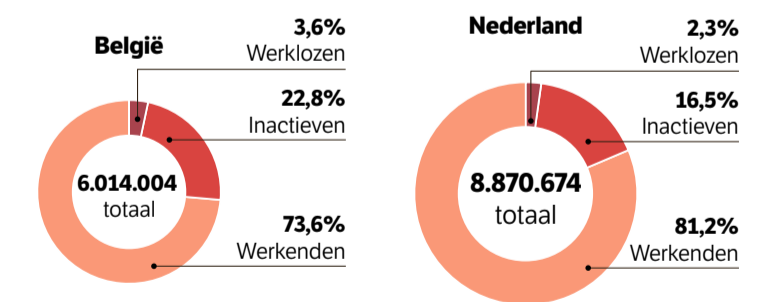
Het gaat om mensen die arbeidsongeschikt zijn, Belgen die vroegtijdig met pensioen gaan, huismannen en -vrouwen, mensen in de bijstand en mensen die ontmoedigd zijn geraakt op zoek naar werk dat ze niet vinden. In absolute cijfers zijn dat er in België bijna evenveel als in Nederland - dat 6 miljoen meer inwoners heeft.

Baert: „En terwijl Vlaanderen zich altijd op de borst klopt dat het zo goed gaat met zijn arbeidsmarkt [de werkloosheid lag er met 3,3 procent in lijn met de Nederlandse], is ook daar het percentage inactieven hoger dan het Europees gemiddelde.”

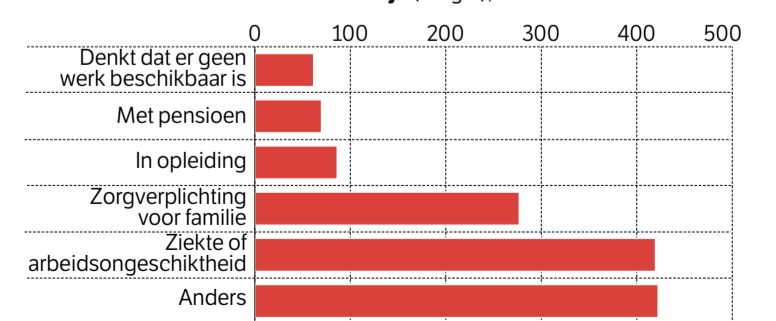
De zeer diverse groep niet-werkenden aan de slag krijgen, is niet eenvoudig, weet Joke Van Bommel van de Vlaamse arbeidsdienst VDAB. „Het verhaal achter de cijfers is genuanceerder dan het misschien lijkt. Het is vaak niet zo gemakkelijk, geen kwestie van 'gewoon even werk zoeken.' Een deel van de inactieven - de dienst noemt ze 'niet-beroepsactieven' - wil niet werken, lukt het niet om te werken, of vindt de weg naar instanties niet. Wie wel tot bij de VDAB komt, heeft vaak meer problemen tegelijk, vertelt Van Bommel. Arbeidsongeschikten die willen werken, kunnen soms niet terug naar hun oude branche en hebben daardoor een nieuwe opleiding nodig. Wie langdurig niet heeft gewerkt, ontbreekt het vaak aan zelfvertrouwen. Ook armoede, problemen met huisvesting

Veel Belgen werken niet

Arbeidsmarkt in België en Nederland

Redenen waarom mensen inactief zijn (België), x 1.000

NRC 220920 / AS / Bron: Eurostat